

המציפה

דמי התימה לשנה בפולין 600 מ"פ.
לרבע 150. מחיר גליון בודד 15 מ"פ.
באוסטריה 600 כתר לשנה 150 כי לרבע.
בשויכט-סלובקיה 100 כתר לשנה 25 כ.
לרבע.

ברומניה 100 ל"י לשנה 25 לרבע
מחיר מודעות 30 מ" בעד שורה
סצרה או מקומה. מחיר כרכת מ"פ או
הודעת אירוסין 100 מ". האדרסה:
"Hamicpe" Kraków, ul. Miodowa 22.

Kraków—Lwów dnia 25. marca 1921.

גליון י"ג.

הראתא—לבוב. פ' צו טיו אדר ב'. תרפ"א.

מאת האדמיניסטרציה.

החותמים שזמן התימתם תם. עתה ימצאנו הזכרה בצד
אדרסתם ושטר פרעון בתוך הגליון. שיואלו להשתמש בו
מיד, כדי שרא יהיה הפסק בשלוח הגליונות. כל חותם ימרח
נא לרכוש לעתון העברי חותמים בעירו, להרחיב גבולו
ולחזק ידו.

מפני עלית שכר הדפוס ושכר הפועלים בכפלים הננו
אנוסים להרים מחיר "המצפה" להרבע השני, כדי למלא
עכ"פ במקצת את חסרונו. מחיר הגליון 15 מ".

בדבר הקורא הקמן עיינו במודעות. גליון י"ב יציא
בשבוע הבא.

באלף השני לפני ספח השתמשו בלשון הבבלי וכתב הבבלי כמו
בלשון בין-לאומית, כמו שמשמששים באירפה בלשון הצרפתית.
המכתבים מקיימים גם את התמונה שנתן לנו ספר יהושע מן המצב
המדיני של הכנענים בימי כבוש ישראל, שכל עיר ועיר היתה ממלכה
בפני עצמה ומשום זה היו נוחות לכבוש. נתקיימה גם עדות שני
האנשים המרגלים, ששלח יהושע ליריחו: נמונו כל יושבי הארץ
מפנינו ולא נשא באיש רוח. הדבר נחשב עוד היום לסנסציה ואי
אפשר למשכיז אירסי ואמריקני לקרוא את דבר נדוי כתבי אמנוף
באמרנו עיר ממלכתו בלי השתוממות, אע"פ שהדבר אינו נוגע להם
כלל, אלא לכתבי הקודש היהודיים ולדברי ימי היהודים.

ואולם חכמי ישראל, שלהם נוגע הדבר, התייחסו בימי הגלות,
ועודם מתחסיס גם היום, כמו אל כתבי החינאים או האינקאס או
המאלאיים. העתונים היהודיים הביאו את דבר המאורע לשם חרוש ותו
לא. עמים זרים כתבו ספרות שלמה לביד ולצבן את כתבי אמרנא
וחכמי ישראל עסקו בשירים מעשה חקוי על יופי השמש והפרחים
או בחקירות על איזה כי בלתי חשוב מימי הביניים שפרסמו לא
היה חשוב אפילו לקדמונים והשכיחוהו בכוונה. הוא הדבר אשר
כתבתי: אין ליהודי הגולה חוש ההיסטוריה ולא הנישו כלל בחשיבות
הגלוי, כמו שלא התענינו כלל וככל בלוי רומה לו, שנתגלה לפני
10 שנה במקום אחר במצרים: עקד כתבי יד בלשון ארם, שנמצאו
בעיר יב במצרים העליונה מראשית ימי בית שני ומהם נודע לנו קיום
ישוב יהודי חשוב בארץ סתרוס, שהיה להם גם בית-מקדש ולא בית
חוני, שהיה במצרים התחתונה בסוף ימי ב"ש וקבלו הוראות מירושלם
איך להתנהג בחג הפסח. נגלה שם גם אוצר שלם של ששורות וססקי
בי"ד, שמהם נשקפה לנו תרבות עתיקה שלמה. חכמי האומות פרסמו
גם על המאורע הזה ספרות שלמה וחכמי עמנו לא שתו כלל לב,
כאלו לא להם נוגע הדבר, והדבר נוגע ונוגע אפילו להלכות התורה

תוכן הענינים.

צרי יהודה בשלש תקופות. ש. מ. לור. הפולנים והיהודים.
ז. שחטר. — מתהסוכות הזמן: צודוי חוואליציע. — מדינה ומדינה
ומדינה: בקראקא. בפולין בסלובקיה, ברומניה. באוסטריה. באשכנז.
בצרפת. בארץ ישראל. באמריקה. — השבוע בכל העולם. — ירושלמי
למדרשים וטהרות. ד"ר ש. א. פאזנאנסקי. — בשביל תמונת הרצף.
אברהם כהנא.

צרי יהודה בשלש תקופות.

ידוע ומפורסם, שבכל ימי גלותנו לא היה לבני הגולה לב
להבין את דברי ימינו ומשום זה ערכנו גם בספרים חשויים שר
מאורי הגולה מקרים ומעשים מזמנים שונים וגם אישים ומקומות
החליפו וקשה היה להם לקבוע סדר ומנים נכון, זוהי אחת מתולדות
הגלות. שלפי שפסקנו ידענו מהשתתף במעשים היסטוריים, לפי שחרלנו
מהיות עושים ופועלים והיינו שני אלפי שנים רק נפעלים בקרקע
עולם, נפגם בנפש אומתנו רגש הזמן והמקום, כמו אבר בבניה, שעוב
את תפקידו והוא מתנוון והילך. די להראות למשך על תאריכנו
לכריאת עולם, שיש בו כמה וכמה שבועים נסים בסדר הזמנים, שלא
עמדו עליהם חכמי ישראל, כמו שבררו החכמים בדרות האחרונים
מימי בעל מאור עינים ואילך, וגם בדרוננו זה אפשר היה לחכם יהודי
אחר, הבקי בכל חדרי ספרותנו, לכתוב ספר שלם מלא חריפות ובקיאות.
להוכיח, כי התנאים חכמי המשנה לא חיו כלל בא"י כיום...
בארמניה (ש) שפינער באסט. וואכענשריפט שנת 1905).

כאשר נלו אכרים מצרים בשנת 1888 כתב אמרנא במצרים
התיכונה את עקד הספרים של מלכם הקדמון אמנוף הרביעי, אשר
מלך בימי כבוש ארץ כנען עיי שבטי ישראל, באלף ותק שנה לפני
ספח. התחוללה מהפכה נמורה בשדה חקירת דברי הימים. הכופרים
בספורי התורה ובמסורת ישראל בושו מקלות דעתם ותמאמינים,
כתורתנו מצאו את אמונתם מקומה מעדים אחרים, המספרים מה
שכתוב עד אבותינו בספר יהושע כמסחים לפי תפס. בתוך מכתבים
ממלכי בבל ואשור נמצאים כמה מכתבי תחנונים ממלכי כנען, המבקשים
רחמים ממלך מצרים, להחיש להם עזרה בצרתם, כי פרצו אל הארץ
כוכשים עני ים מן המדבר והם לוכדים עיר אחרי עיר ועוד מעט ולא
יהיה עוד זכר לממלכות כנען המשוועבדות למלך מצרים. הרבה מאד
למדו חכמי ההיסטוריה מן המכתבים ההם. ראשית נודע להם, כי כבוש
ארץ כנען עיי שבטים עברים (הכנענים) כמו המצרים קראו כל ימיהם
לישראל עברים על שם העברים הקדמונים, שהיו עם גדול ורב
במזרח היו בני ישראל לעם ומשפחת ישראל היתה רק שבט אחד
מהם) הוא עובדה היסטורית ואולם לפני זה הטילו רבים ספק בזה.
שנית נלו בלשון המכתבים עובדה, שנעלמה מהם לגמרי, כי עמי אויה

מחייב והדין נותן איסור. שחבה הדרית תהיה שולטת ביניהם. ואמנם לא סעם אחת נלו המתקנים שבהם את חות דעתם באהבה לנבנו. למשל ראש המשוררים וההנים הפולנים מיצקיביטש.

ואם אנו רואים את ההפך מזה, שבצרתם היה צר גם לנו ובמובתם לא יתנונו להשתתף. עלינו להקור אם יש בשנאה זו בנותן טעם, אם לאו. אם תאמר מצד האקונומי, הלא אנו נרים זה אצל זה זה מאות בשנים ולא אמרו צר המקום סה. וביום לא עבות אחד נורע להם. שאנחנו מצירים להם והם יכולים לחיות בלחנו. היו אמנם חכמים בינינו. אבל הם היו ממין זה, שהיו יכולים להתרחש גם בין עמים אחרים. בין אנשים חיים יש זוכחים וחלוקי דעות ומנוחה שלמה שולטת רק על בית מועד לכל חי.

שהשנאה היא שנאה כבושה. שמוצאה מן העם, אי-אפשר להחליט. שהרי העם הפולני ברוכו יושב לבטח אתנו. בלי שנאה ותחרות. כל זמן שאין מסיתים אותו להרע לנו על יסוד דבות שקר ועליילות בדויות לכתחלה. ששנאה זו היא מחלה שתדבק. אין לבחש; שבמלחמה זו יכולים למצא על נקלה זרי דסנים, זה דאי. וגבורים כאלה יש למצא בין כל עם ועם. האוהבים לצוד דגים במים עכורים. שנאה זו היא איסור וזוהר זר ומידי הנרמנים והרוסים דכקה בהם. אם נצרך לזה את האינחיה הנרמנית בממלכת פולין ואת האנריקים. שגדוליהם וגידוליהם חוננו על ברבי לואינר האוסטרי ועוד יותר על ברכי הבוקרציה הצארית ולמדו ממעשיהם. או גבין את כל סוד התעמולה הפולנית להצר ליהודים ולראות בהם את השונא.

זאת איננה אומרת כמובן שהם שיות תמימות. להפך. יש שבמעשיהם הם עולים על רבותיהם וכידוע יפה כח הכן מכה האב וזהו הכח המחקה. שהוא יותר אסימטרי מן האסימטרי בעצמו. שהבריות היסות האלה מוקות גם לעם הפולני בעצמו. זאת הם מודים בעצמם. אולם אם אבר אחד חולה בנזק בריא אין להתיאש מכל הנזק. יש רק להרחיק את הבשר החי והנוף יכרא ממילא.

ובכרי שהנוף לא יורעד לכמרי. אנו לא רק צריכים, אלא גם מחייבים לעשות עד כמה שירינו מנעת. להדור לאותן השרדות הבריאות, השעונות תקון. להאיר בכל האמצעים אשר בידנו. בכתב ובפה. ישר ובלתי ישר. להסביר להם ולבאר עד כמה אנו נחוצים זה לזה ועד כמה אנו תלויים זה בזה. וביחוד, וזה העיקר: רק באמצעות כחנו. לא על ידי מתוכם וסרסורים פוליטיים, שכלב ולב ידברו ולא עים צו ממעל. התקון כחברה ובחיים טעון התפתחות טבעית ולא מלאכותית. הפנין לכשעצמו הוא אמצעי טוב. אבל אין לשבת עליו. והכשרה ישנה במציאות ואין להמציאה. היא צורך הברתי משני הצדדים ונשענת על הבנה הדרית מעם לעם ועליו רק לשמור. שהננע לא יעמד בעינו, ומכל שכן שפשה לא יפשה. מפני הקלקול מלבר עיי אנשים שדרכם להזיק.

ז. שחטר.

מניין

והרבים המפולמים היו יכולים למצוא שם חומר רב מאד, להשוותו להלכות המשניות בדניי ממונות ובהלכות פסח. אבל לא נמצא אף רב אחד ואף היסטוריון יהודי אחד, שהתייחס לכתבים ההם בכובד-ראש הראוי. היש איסור להתסלא על היחס המוזר של רוב חכמי ישראל והרבים אל הציונות? התנאי הראשון לציונות הוא חוש היסטורי.

הזכרתי את הרבר עכשו. מפני שתנועת ההתנגדות לשוב יהודי בא"י, שהתעוררה בשנה הנוכחית בין הערבים תושבי ארץ ישראל, דומה בכל פרטיה לתנועת הבנענים תושבי א"י בימי יהושע בן נון. המתוארה בכתבי אמרנא וגם לתנועת צרי יהודה בימי זרובבל ולשטנה. שכתבו אל מלכי פרס ולנכליהם שהתנבלו להצר את בנין ירושלם בימי נחמיה. כמסופר בספרות בספרי עזרא ונחמיה. בשלש העתים האלו אנו מוצאים את התושבים הנואשים והנמונים עומקים בשלוח כתבי שטנה אל המלכות המכרעת אחרי שלגלנו בתחלה על התנועה היהודית. בימי יהושע עמדה הארץ תחת חסות מצרים ואולם את הבטחון במלך מצרים כבר תארו שליו מלך אשור בימי חזקיה הטיב: הוא משענת קנה רצוין, אשר אם יסמך איש עליו ובא בכפו ונקבה. למלך מצרים היו בימים ההם דאנות יותר גדולות, סכסוך עם מלך כוש ונגד כבושחים בו. בימי זרובבל ונחמיה עמדה הארץ תחת חסות מלכי פרס וגם הם אטמו אוניהם לקול השטנה של סנבלט וטוביה ונשם הערבי, כי ידעו שהיהודים בטוחים יותר ונאמנים יותר. והיום כותבים אדירי הערבים כתבי שטנה אל מלך, אנגליה כמעט באותו הנוסח של כתבי מלכי כנען וכתבי סנבלט ומנסים להסיר עליו סחד מרידה כללית של המושלמים. ואולם צדקתנו כבר נעשתה בעיני אדירי העמים השליטים למושכל ראשון. שאין מהרהרים עליה ובפרט שאין אנו באים עתה לא"י להדוף מפנינו את התושבים, אלא אדרבה להרים גם אותם משפלותם. להורוהם, להשכילם ולהעשירם ורק דאצילים ולעירונים ערבים מעטים יש אינטרסה לעצור בעד כניסתנו מסחר התחרות בעסקיהם.

הרי ידוע וניכר היום לכל, שהעמים התקיסים היו מהזורים דני את ארץ אבותינו כבר לפני כמה מאות שנה, אלא שלא היה תובע מצדנו. היהודים שלמני הציונות היו מצפים רק לנאולה נפית רוחנית עים הקבלה ולא עלתה כלל על דעתם לתבוע בפשיטות את ארץ אבותיהם, כדי לשוב לעבודה ולשמרה. והיום כאשר אך קמו תובעים יהודים לא"י והמצב המדיני הראה לאנגליה גם טובת הנאה בשיבת ישראל לארצם, מיד נשמעו לנו. והדבר תלוי עתה בנו: הנה הארץ לסניכס. באו ורשו! ועכשו עלינו להדחם בחוסר הרגש ההיסטורי, שנרמה לנו הנלות, להתנכר על האדישות. שרוב בני עמנו עדיין מתייחסים בה לזכותנו ההיסטורית ולנצחוננו המדיני, אותה האדישות, שהראו גם חכמינו לכל המקרים ההיסטוריים הנ"ל.

ש. מ. לזר.

הפולנים היהודים.

אם יש למצא דמיון נכר ובוטל בין שני עמים, שמקריהם ומאורעותיהם המדיניים דומים זה לזה, הרי זה הדמיון בין הפולנים והיהודים, שכבר עמדו עליו חכמי שתי האומות: אלה נשטמו ואלה נשטמו; כאלה כן אלה כמעט שנבלעו בין שכניהם ועל מי גם נצלו; כאלה כן אלה אסונם ואשרם היו צפויים מראש, והריסתם כתקומתם היתה תולדה מוכרחת. שאין רחמים בפוליטיקה — בלגיה תוכיה. ומה שהם, הפולנים, לבני אירופה, הרי הם, הערבים, לבני אסיה. והמקרה הפין, שדוקא בו בזמן שנשתחררו הפולנים, נשתחררו גם הערבים, שני העמים האלה, מלבד הדמיון הנכר, יש להם גם מסורות שוות, יחוסים שווים וצרות שוות, ושניהם משכו בעול אחד ולא סעם אחת עמדו בנסיונם ועזרו זה לזה. אם כן מבע הרבר

מתהפכות הזמן.

צודדי חוואריציע.

חכם מדיני אחד ברומא נשאל פעם: כמה נכיר האנשים הנאמנים לארצם ושאינם נאמנים? החכם ענה לאלתר: סימן מובהק יש; איזהו אורה נאמן? זה המתעצב בצרת המדינה והשמה בנדולתה. אבל כיצד אכארי לי את המחזה הזה? בימים האחרונים האלה עברתי בשוק וראיתי אנשים רצים מכוהלים ורחושים, כובעיהם הפוכים או או מוסשלים לאחוריהם ופניהם — ה' ישמנו! כמי שנפרסה ספינתו בים או כמו שבנו יחידו מוטל לפניו מת. נסיתי להכנס עם אחד מהם בדברים והוא משתמש ממני וגמלם. שאלתי אנשים אחרים והם שחקו על משבתם ובארו לי: האנשים האלה סחרי וואלוות

עזה של הציונים נתמש הרוצח אחיב והשומרים לא אבו בתחלה לנגוע בו דרעה, אבל לתהוהן לב כל העיר יצא לחששי בלי כל משפט, במענה שאין בינתו שלמה... עתה בא יומו. ח. ל. ר.

בפולין.

פולין תחג בימים האלה את השבוע הגדול ההיסטורי, חג מדיני גדול הוא זה, חג כפול ומשולש. כי לשלושה מעשים כבירים זכה השבוע הזה: כריזת ברית השלום עם רוסיה אחרי שתי שנות מלחמה, גמר בנין החוקים היסודיים של המדינה, שהיו המסגרת, כלי הקבול לכל החוקים והמשפטים של המדינה, ונצחון במשפט העם בשלזיה העליונה, רוב יושבי חבל הארץ הזה, במתוות הפחם ומחצבי המתכות, חוו דעתם להספה במדינת פולין, בי מנוע הפולנים הם, ביסוד החוקים היסודיים נצחנו גם אנו היהודים ביחד עם כל העמים והאלמנטים חובבי החרות, כל הדתות בפולין שוות בזכותיהן, כל האזרחים נהנים במדה אחת מכל החוקים, המוסדים והתקנות, ולמעשים כמונו יש גם הזכות לספח את תרבותם, ליסד מוסדי צדקה וצרכי צבור, כיס וכו' לעצמם ועד הממשלה לכלכלם מקופת המדינה, יש לנו סעתה גם הזכות לתבוע, שתכלכל הממשלה מקופתה את רבנינו ובתי ספרנו העברים ואם לא נתרשל בתביעתנו ננצח גם בזה, לא העטח עלינו הסיים גם את החרפה לקבוע בפירושו, כי לנשיא הארץ יוכל להבחר רק איש פולני קתולי, שנתיים ימים נלחמו החסשים על העיסרים המוקדמים וגרסה להם שיניעם לריק, אך ברנע האחרון נצחו, רק בענין הסתדרותנו מקפחה החוקה החדשה את זכותנו הטבעית להסתדר, ליסד אנודת כל הקהלות שבמדינה, כמו בכל ארצות המערב, אנו בהיותנו מפורים נוכל להסתדר רק בכל סלך וסלך לבד ושוב לא יהיה לנו מי שיתבע עלינונו ומי שיסדר מוסדינו הכלליים בכל המדינה, כבתי ספר למורים ולמקדרי קהלות, אך צירינו בסיים לא יחדלו מדרוש את הזכות הזאת וסוף הנצחון לבא.

הישיבות של כיכ מפלגות היהודים עם כיכ הממשלה בדבר שאלת היהודים נשנו ונשדשו בימים האלה, היהודים הציעו דרישותיהם, ביחוד דרשו עתה אחרי חתימת השלום עם רוסיה, שתכיר המדינה הפולנית את היהודים ידידי רוסיה הדרים בפולין זה ימים רבים כאזרחיה, כי בברית השלום לא דאנו כלל בעד חסרי ארץ אלה, עד כה לא באו השאלות לידי הכרעה, בישיבה האחרונה השתתף כבד גם כיכ היהודים המתבוללים, ד"ר דיאמאנד, כדרישת הקוריער פולסקיע, במועמטי מתאונן מר יאושואהן על בתי-ספר של יהודיות משומדות בווארשא, שכל תלמידותיהם הן בנות יהודים ואפילו יהודים חרדים.

רצח נורא נגלה ביער אצל בריאנסק מסורח לווארשא, שבעה יהודים, סוחרים חשובים עברו לבריאנסק ואליהם נלוו נצרי עשיר, ששב מאמריקה ואליהם דולרים צפונים בבגדיו, ביער התנפלו עליהם שלשה אנשים מזוינים, שנים בבגדי צבא וירו על כל הנוסעים ועשו ככברה ושדדו את ממונם, גם הסוס הומת, בסוף עבר שם אכר נושא חלב והרגו גם אותו, אחרי סור הרוצחים קם הנצרי האמריקני, שעשה עצמו כמת וקרא: מי ככם עודנו חי יענה, ענה בחור אחד, שעדיין רוח בו ושניהם וחלו בשארית כחם העירה, כסף הרבה נשאר עוד תפור בלבושיהם.

במועצה של לשכת עורכי הדין בווארשא נתקבלה החלטה, שהיהודים, המתחמים עצמם לעם היהודי, לא יתקבלו אל מעמד האדווקטים, גריבובים שאל בסיים: היכן שוויוניותיהם של אלה? אך בישיבה השנית נמלכו עורכי-הדין ובטלו מנייתם.

ביום א' שזי נשנתה הפגנת החסידים לפני בית הקהל, אך לא ברעש ודרשו במסנע לבטל מני הדין שיא סוננסקי לאחד מרבני ווארשא ושיתמנה רק לרב בביהכ"נ לנאורים, אך גם הפעם לא השיגו

הם וכשלוש הכשורות המוכות, שבאו כחתף עיד חתימת ברית השלום עם רוסיה, קבלת הקונסטיטוציה עיי התקרבות המפלגות והנצחון בשלזיה, הפסידו הספר מרובה, שהרי עלה שער המרק הפולני במדה שלא סלדנו וסמילא ירד שער כל שמרי הכסף הזרים.

ואני סר מן האנשים השוחקים ולבי מהסס: מה אעשה בכלל הנאמן והנכון הניל, שהוא גם מובן מאליה, הדי מכיר אני את כל האנשים האלה, כולם נאמנים לארץ הזאת ונכונים הם בכל עת ובכל שעה גם להקריב קרבנות קשים בעדה, ואיך אפשרית מהפכה כזאת כמונו נפשו, שהיו מתאבלים כבוא נאולה לארץ, האחדש גם חלילה, שהיו חזי שמחים בציתה? זה בודאי שקר ורק האנשים שמיים יאמרו כן, אבל מה אעשה בכלל הניל.

הרי זו אחת מקבלות המלחמה, אחת מתהפוכותיה, אזרחים טובים, אנשים נאמנים לארצם ולמולדתם נהפכו למוציאי תועלת ריב משבר המדינה ומנפילת שער שמרנותה ומהאמרת היוקר לכל צרכינו, עד כה היו כחתנים בין האבלים ועתה — כאבלים בין השושבינים ומשבה אני אפוא את עניי הארץ, הסובלים מחסור ואינם שולחים בעולתה ידיהם, המה שמחים עכשו בשמחת כל הארץ ושמחתם לא הופרה בדאנות בצע, ולאלה המתעצבים עתה, המהאבלים על כבוד הדולרים והפרנקים והלירות והלעיות ויתר הזרים שנדה מהם, אשר את השיר הפולני הישן: צודדי הוואליציע סווענא ניע ונאציע, סאמי ניע וויעציע צא סאסיראציע!

מדינה ומדינה ומקריה.

בהראאא.

גם כן שיטה חנוכית.

בימים האחרונים העבירו לפני עינינו פה בעירנו שני מחזות על נושא אחד, הוא, ארדנוסקווי של הסופר היהודי לשם רוסס נה, מעם בתיאטרון העירוני עצמו ופעם — בראינוע, אין בדעתנו לקרוא תגר על זה, שהכניסו את החזיון המצוין הזה לתוך בית-הראינוע, ולהספ: לדעתנו רק חזיונות כאלה, שיצא להם שם כאחד החזיונות המוכחים, ראויים וטעונים הצגה בהמק, מה ששוב לעשות עיי הראינוע, והמחזה הזה הרי הוא מעובד גם מצד חיצוניותו כאופן נהדר עד מאד בשביל הראינוע, כי גם מקשמו הבמתי (המצנתי) וגם שכלולו המעוני (המימיקאי) מצופרים לשלמות אמנותית עד כמה שזה אפשרי, אמנם אפשר להטיל מעט ספק בזה, אם החזיון ההיסטורי הזה מסוגל להיות מוצג לפני ההמון הפשוט, שאין לו עוד די הבנה בשביל מנתח האמנות של המחבר מנמה הברותית-היסטורית שלו, אולם בדבר אחד אי-אפשר לפיד שלא להסכים אתנו: שהמחזה הזה, כמו שהוא מוצג בראינוע, אינו כלל וכלל מסוגל להיות מוצג לפני ילדים, תלמידים ותלמידות עממיים, כמו שהציגוהו פה בשבוע שעבר לפני התלמידים היהודים של בתי-הספר העממי בלויט מוריה ומדריכיהם עצמם, מי שראה את המחזה הזה בראינוע היהודי ורשה, איך שמעבירים לפני הילדים הרכים את החרב הלשושה של נפוליאון ואיך שנוטעים עיי זה על לבות הפעוטות את ההערצה לאותה החרב העקובה מדם עמי אירופה לפנים וכל זה תיכף אחרי מלחמת שבע השנים, שראינו בעינינו, עלי להוציא מפיו מחאה עזה נגד שיטה, חנוכית כזאת!

סוף ננכ לתליה, במוציא שבת פגש אדם בלתי נודע בחוץ בליסטים הידוע פתחיה גלא זמאן, בכור האחים הליסטים המפורסמים ברחובותינו, וירה בו ארבע פעמים והפילו חלל, הוא היה רוצחו של הבחור הציוני קורנוולד, שדקדקו על לא דבר באספה ציונית כחג השכונות שעבר, שהתפרצו בתוכה הסוציאליים להפריעה, ע"ס דרישה

למשוך את כל היהודים אל עבודת בנין הארץ, אבל הרשות לכל אחד להתחבר גם אל הסתדרות אחרת. היא מודה גם בחשיבות עבודת ההנהלה כגולה, אבל זה ענין לכל מדינה ומדינה לפי צורך המקום. רוב אנשי הועד המכין עמדו עד כה מרחוק לעבודה הציונית. והו נצחון רב הערך לציונות.

הקהלות הקטנות באשכנז מתרוננות, חבריהם מעתיקים מושבם לערים גדולות וקניני הקהלות נשארים בלי בעלים. וכן קרה עתה שבעיר פלדאו קנו נצרים את בית הכנסת הנדרר והנעטר בהדרת שיבה, שנשאר שם והפכו לבית עז.

בית מדרש לרבנים (סמינר) בברלין רחוב ארטידריה 31 מיסודו של ר"ע היילסהיימר יסד קורסים להשתלמות בתלמוד בשביל תלמידים וסוחרים ע"י הרב ד"ר בר שניר. בתחלה ילמד שלש שעות תלמוד ושעה אחת מדרש ומתורגם האביב והלילה יתרחבו הקורסים. הרוצה להשתתף בה יפנה אל הסקרטור ע"פ האדרסה הנ"ל.

הנהלת ביהמ"ד קצב פרס של 750 מרק אשכנזיים מעובדו ה' פריץ לתלמידי הסמינר של עכשו או של השנים הקודמות בעד מאמר על אדות עבודת הבמות לפי התנ"ך והתלמוד. פרטי הדבר יודיע המוכר במוסד הנ"ל.

נוסדה באשכנז מפלגה אנטישמית חדשה בשם מפלגה נרמנית צבורית ובראשה עומד הצעקן המדיה קונטיץ. מנמח המפלגה היא להשביח השפעת היהודים ושלטונם בארץ. בכלל מתנבזה באשכנז האנטישמיות במדה מבהילה ואין בזה פלא. כי האשכנזים המוטעים והנושאים עול זרים אחרי שהתלבטו חמש שנים בהתאמצות שלמעלה מכת אנושי, לעמוד בקשרי מלחמה נגד כל העולם, נוטים על נקלה לגולל אשמת תאסון על השכן הור. וביחד עושים זאת אלה החייבים באמת בהרבה הממלכה, שהביאו שואה על עמם בקלות דעתם. חברת האורחים האשכנזים בני דת משה מכונה נשפי וכות וממניה חכמי הנצרים חובבי הצדק והאמת וגם מראשי האנטישמיות. האשכנזי אוהב מטבעו להתוכח והענין מתברר, חכמי הנצרים אומרים לאנטישמיות את האמת בפניהם. כי הם המה האשמים ואת היהודים רוצים הם לעשות כשעיר לכפר עונם.

בצרפת.

החברה כל ישראל חברים מתחדשת ואומרה להיות נאמנה פשיסת מיסדיה שלפני 60 שנה. היא פרסמה הצהרה על אופי פעולותיה. מעודה עמלה להגן על היהודים והיהדות ומעולם לא שאפה להביא את היהודים להתבוללות, אדרבה הכירה תמיד את היהודים בתור ענף מיוחד של האנושות. היא תפצה לתוך את בני היהודים, שיהיו אורחים נאמנים לארצות מנוחיהם וכן תפעל גם להבא. גם בישוב א"י השתתפה החברה מעודה. לפני חמשים שנה יסדה את המושבה היהודית הראשונה, מקוה ישראל לעשות את בני אחינו בא"י לאזרחים מומחים, בירושלם יסדה בייס למלאכה והאזרחים ובעלי המלאכה, שיצאו מבתי הספר האלה הביאו רק כבוד לישראל. עכשו תחת השלטון האנגלי תקל העבודה של החברה בא"י ותחזק את מעשיה שם. החברה רוצה להיות נאמנה למסורה בת 60 שנה. להצטרף את היהודים הנענים במקום שהם נדרשים. כמו שלא היה בכל ימי קיומה אף מקרה אחד, שנדרפו היהודים במזרח, שלא פנו אל החברה לעזרה והיא נענה להם תמיד וכן תעשה גם להבא.

בארץ ישראל.

שנעון הפרוד לעדה נפרדה. השולט בזעף אף בין החרדים באשכנז ובהנה, ננע עתה גם בקנאים קיצונים שבא"י. בראשם עולמים שני הרבנים הוקנים דיסקין וזוננפלד. המה דורשים מאת הנציב בכל חוקה, שיתן להם רשות ליסד קהלה נפרדה ושלא יתערב בעניני

פאזים. הענין נשמט ולעומת זה מנה הקהל נט את הרב רמ"א הלפרין ציר המים לאחד מרבני ווארשא. הוא היה עד כה רב בלודו. גם זהו למורת רוח החרדים. כי לפי דעתם אין רשות למועצת הקהל למנות רבנים.

המניסטר לעניני הפנים שלח מכתב-חזון אל כל הערים, שאין לדרוש מהיום מקהלות היהודים תשלומים בעד רפוא חוליהם בבתי החולים ע"פ מנהג רוסיה כמו עד כה. כ"אם העדה הכללית של העיר תשלם בעד יהודים, כמו בעד חולים נצרים. בזה גללה הממשלה חרפה מישראל. וכן בשל כבר המניסטר את הגבלות זכויות היהודים בגלילות ביאליסטוק ובנותיה. הנהגות מימי רוסיה. המניסטר לפינאן הקהיל את באיכח העתונים הפולנים ובקש מהם, שיתחמו אל שאלת היהודים בהסכם אל יחס הממשלה. השואפה לשלום, כי ידפת היהודים הא ירושת רוסיה.

בסלובקיה.

היהודים בסלובקיה ירנו עתה ממקרה שלא נשמע כמותו. הרב החרד בטאלאקא, אבי שמונה ילדים, שלח יד כנפשו אחרי סבלי רעב ומחסור שנים אחדות ולא יכול עוד להביט על ילדיו הרעבים והנמקים בחוסר כל. צאן מרעיתו כביכול עזבוהו, כי כולם הולכים אחרי בצעם ואטמו אוניהם משמיע שועת הרב הממית עצמו באהלח של תורה. ורבנים רעבים וסובלי מחסור ישנם הרבה בארץ ההיא, כמו בהגר עצמה. כי שם ישנן קהלות קטנות מאד, שאין ידם משנת לכלכל רב בזמן הווקר של עכשו.

ברומניה.

סוף סוף החליטה מועצת הממלכה ברומניה לקבוע מניסטרום מיוחד למעוטים הלאומיים ובו מתלקה נפרדה לעניני היהודים. יהודי גאלאץ אספו ת' אלף ל"י בשביל פליטי אוקראינה. בכסף הזה ישלחו 175 פליטים לארגנטינה ושמונים לא"י. והו המחנה החמישי, הוצא דרך גאלאץ לארצות רחוקות.

באוסטריה.

בשבוע שעבר התחוללה בווינה ועידה של אנטישמיים מכל הארצות הסמוכות, בראשית הועידה נערכה אספת-עם רבה בבית מועצת העיר, שהשתתפו בה כשמונת אלפי איש. הנאומים, שנשמעו שם היו חמת פתנים, משנה תורת לואינה. שניידר, נסמן ותלמידהם, בערב של יום א' נערכה הפגנה ענקית נגד שלטון היהודים ברחובות הראשיים בלויית תכלי מנגנים. ההמון הוועף בקש להבקיע אל המחוז השני, לנגוף את היהודים ולא נתנום השוטרים. בכל הדרך הכו את כל אדם, שחשדו בו ע"פ מראהו, כי יהודי הוא וכן הכו גם אופיציר צרפתי וגם את אחד ממנהליהם, שלא הכירוהו כולם. מהחלשות הועידה יש להזכיר: להקהיל קונגרס גדול של צוררי ישראל מכל העולם בכורססת. שהצטיינה במקצוע הזה; לדרוש מאת ממשלת אוסטריה לגרש את כל היהודים מן הארץ עד יום א' באפריל ולגזור חרם על העם היהודי.

באשכנז.

בברלין נקהלו יהודים רבים מחשובי הקהלה ומחוצה לה, לערוך תכנית, להשתתף בכנין ארץ ישראל ובתחתית העם היהודי ע"י הסתדרות חדשה, שיוכלו להכנס אליה גם אנשים לא ציונים. ההסתדרות נקראת בנין הארץ ותהיה פדרציה נפרדה בתוך ההסתדרות הציונית. הסימא שלה היא: לשם בנין הארץ הקדושה. לשם אחדות היהדות הכללית. לשם העם העברי. אחד מעקרי התכנית הוא: יחס של יראת הכבוד אל המסורה היהודית ולא הרעיונות המוסריים של דתנו הנוך הדור הצעיר ברוח של יראת הכבוד לתורת היהדות. ההסתדרות שואפת,

הממשלה מכינה הקמת שני נדרים צבא לשמירת הארץ כל אחד בן תרי איש. האחד בצפון ורוב אנשיו יהיו יהודים והשני בדרום ורוב אנשיו ערבים. בראש שני הנדרים יעמוד הגנרל דאסאל. אנשי הצבא יעבדו שנה אחת ובכל ששה חדשים יחלצו אנשים לצבא.

בעצת הממשלה יתחילו היוגבים בגליל בית-שאן צורע צמר-נפך.

הנציב יסד לשכות מסחר בכל ערי איי יבכל נ' חדשים יקהילו את באי-כח הסוחרים, להיעץ ע"י אופני המסחר ותקניהם.

באמריקה.

מעשי הצדקה של הרשודיםקום נועדי הצדקה לעזרת יהודי פולין יבאו לידי גמר בסוף יוני ואזי ימסרו את חלוקת הנדבות לעזרי המקומות בפולין. שיוציאו את הממון הנחוצי מידו עשירי המדינה והרשודיםקום יעסק רק בארבעה מקצועות א' בשמירת הבריאות; ב' בבנין החרבות; ג' בחינוך יחומי המלחמה והפרומות; ד' בהעברת גולים ופליטים למקום מנוחתם. לתכלית אלו יקבצו מחדש 14 מיליון דולר והעשירים נותני הכסף באמריקה יבאו בעצמם לפולין ולרוסיה לראות במה יוכלו ליושע באופן מועיל. שלא יעמדו צדיק ולא יגדלו שטורים חדשים.

השבוע בכל העולם.

משפט העם בשלויה העליונה. שהיה ביום א' שיה הכריע ברוב דעות לצד פולין. כל שטרות חוץ נפלו כמחרם בעבור זה ושער המרק עלה. — ברבר שייכות ווילנא וכוונתם הסכימה ממשלת פולין להועד בבירסל עם ב"ב ליטא, לנסות להתפשר בלי משפט העם. — ראש הסמים פרידריך האונגרי, שרצה את הנראץ מיסא ואח"כ נעשה לראש הממשלה בבודפשט. ברח מארצו בעזרת הממשלה. בי ידע שישפטו עתה את רוצחי מיסא. — בברלין הרג סטודנט פרסי את הישר הטורקי תעלת פחה, שהיה ראש הטורקים הצעירים וראש הממשלה הטורקית. בנעוריו למד בבית-הספר היהודי של האליאנס. הוא כרת את הרבית עם אשכנזי, להשתתף על ידה במלחמת העולם ונרס את חרבן ארצו. עודנו צעיר לימים היה. — במלחמת האזרחים הרוסית נצחו שוב הבולשיוויקים כל הארץ בידים והטביעו את המורדים בים של רם. גם קרונשטאדט נכנעה. במינסק התחוללה ניב מלחמת אזרחים. חלק מן העיר נשרפה באש. — ע"ס החלטת הסיים יתכוננו בקרוב לשכות מסחר לסחרות שונות בכל הערים הגדולות. בקראקא למעשי מלט, בלוב לימיני עצים, בווארשא למעשה עור וכן הלאה. — הפרלמנט בפאריז דן עתה בתוך העולל להרבות את האוכלוסין. לידוע מפחדים הצרפתים להוליד בנים הרבה, שמא לא תשיג ידם לפרנסם. החוק החדש נוזר על הממשלה לכלכל מבוסה את הילדים היתרים, מי שיוליד ילד שלישי יטול חלק מפרנסתו מקופת המדינה ולכל ילד וילד חוסף הממשלה שנה. — בפרלמנט האנגלי נגמר חוק לנבות מן הסוחרים המבואים סחורה מאשכנזי חצי מחירה לאצר המדינה. כדי להכניס באופן הזה את תשדומי הנוק, שהאשכנזים מסרבים לשלם. דסוחרים והפועלים באנגליה סוכרים. שאין זה עונש לאשכנזי כי לא היא תשלם את המס הזה. כ"י"אם קוני הסחורות כאנגליה עצמה. — בקאקו מתחוללה מלחמה קשה בין הרוסים האדומים ובין הגדוים. לפי השמועה הוכי הבולשיוויקים אחור. — נשיא ארצות הברית החדש, הדינג, אינו כוונתו, שמלך ידו מכל הועלת מן העזרת, שעזרה אמריקה לשבר את נאון אשכנזי. הדינג נלה דעתו. שלא יוותר על חיק אמריקה בשלל המלחמה

הקהלות הרבניות. וכבר עשו הלכה למעשה ולא השתתפו בבחירות הסנהדרין וכישיבתם. יתר הרבנים והרב קוק בראשם ינעים לריק למנעם מן המעל הזה בשעה מכריעה כנאת והמה באחת: אין לנו חלק בעבודה לאומית ובבנין הארץ. ובתחתית ישראל ע"ם שיטת הפושעים, ואין עולה כלל ע"י דעתם, כי על פי התורה וע"ס הגמרא המה בכבודם ובעצמם הנם הפושעים, בפרשם עצמם מן הצבא. נם הנציב עמל לדבר על לבם לחזור מדעתם הנפתלה והתריסו כנגדו, שאין לו רשות להתערב בזה. לאות הפגנה כנגד בחירת הסנהדרין נזרו תענית ביום י"ג אדר בסליחות ובתקיעת שופר על צרות ישראל ועל כבוד הנצלות. זה למראית עין ובאמת המה מתאבלים על כבודם. כי נלה מהם. אי רעבה, שוממה ואכלה טובה בעיניהם מאי בנות.

המזרחי בא"י סדר את כל הפועלים הנאמנים לדתנו לצנודה אחת. להספיק להם מזונות כשרים ולקדש את השבת וללכת ברכי היהודים.

אציו הערבים מוסים להקהיל קהלות ולאסוף כסף לתכלית שלוח מלאכים אל הממשלות, להתחנן אליהן, לבטל את החלטתן בסן דימו בדבר פלשתינה יהודית. ראשי הערבים במבריה שלחו תוכיר אל הנציב, שהם מסכימים לנמרי למחאת צרי יהודה בחיפה נגד הציונים. בכל אופן לא בשם כל הערבים ידברו. כי באותה חיפה עצמה מוציאים משכירי הערבים עתון בשם כרמלי וכו' הם מעריצים את העם היהודי ומסבירים לעמם, כי רק טובה יבאו היהודים להם ולא רעה. בחיפה יסדו בית חרושת לעבוד עורות. ובית חרושת לאבני מלט. וכן יסד בית כביסה גדול במכונות. בקיסריה יסד בית חרושת לשמן. בפתח תקוה יבוננו מרכז לבח חשמל.

באכ"י רבה ש"י כל המפלגות, שהיתה בירושלם, החלט, לדרוש מאת ראשי כל ההסתדרויות, להטות את נידת פליטי אחיז האוקראינים רק לא"י ולהביא לא"י את כל היתומים ולא לפורם בכני העולם.

ועד הצירים בא"י (בא"י כה הועד הפועל בלנדון) הכריז בכל הארץ, שימיהו החלוצים, שבאו אל הארץ מראשית שנת תרפ"א והלאה להרשם ברשימת העולים, כדי שיקבלו תעודות אזרחים בארץ ולא יחשבו עוד כורים.

נציב אי הגיד במועצת הארץ אשר על יד הנציבות, כי תיכף אחרי קביעת המנט של אנגליה על א"י ע"י אונרת העמים תתן אנגליה מלוה לא"י לצורך שכלול משהיב, המלגה, הדואר, הדרכים ושאר צרכי הצבור באופן, שאוכלסי הארץ ישלמו ברבות הימים את הקרין עם הרבית ביחד ולא יפלו למשא על אנגליה.

נוסדה בירושלם חברה, בית רחלי לתכלית קנית הקרקעות, אשר מסביב לקבר רחל ולבנות שם מוסד צבורי, בית הכנסה אורחים או ישיבה. בימי ירמ מונטיפיורי והרב ר' צבי קאלישר כבר נקנו י"ב אלפי אמות ועתה רוצה החברה לקנות יותר.

בא"י ובסוריה נגלתה מחלת השניה, שהיתה שלטת לפנים רק באפריקה התיכונה. בירושלם שלחו שני מלמדים יד בנפשם מתוך מחסור, ראשים צ"י ים סודים: ז' אגודת יישובים, ז' חסידי חזקיהו נוסד ועד בירושלם, שבראשה עומד הנציב, לעזור את הרב רח"י קסובסקי לנמור את הקונקורדנציה לתלמוד, שהוא עוסק בחבורה זה שנים רבות.

בנעילת ישיבת הסנהדרין בירושלם הגיד השר הממנה על המשפט בא"י מה בנטוויטש, כי הממשלה מכירה רק את ביה"ד הגדול של רבנים, שבחרו הסנהדרין ולא בתדין אחרים. בטלו אפוא בתי הדין של הפרושים ושל החסידים וביה"ד לפשר של הציונים. בוועידת הציונים בלנדון הגיד וייצאמאן ראש ההסתדרות הכללית, כי הקונגרס הציוני יקהל בחודש אב ש"ג. הוא יציע לפניו קבלת שתי מיליוני דונם קרקע בא"י מאת הממשלה, אך צריך להמציא את הממון, להושיב שם עשרת אלפי חלוצים עובדי אדמה.

למס' נדה). הרמב"ם אומר אמנם בפירושו בהקדמתו למשנה ח"ל: יונמצא מן הירושלמי חמשה סדרים שלמים, אבל סדר מהרות לא נמצא לו תלמוד בשום ענין לא בבלי ולא ירושלמי אלא מס' נדה. עב"ד, אבל איך זה נפיקס העיבדא, כי אותו הרמב"ם, אשר בפירושו למשנה מוכיח את הירושלמי, ובפרט למסכתות, שאין להן נמרא בבבלי, כמו למשל בסדר זרעים, הנה בסדר קדשים לא הביא בשום מקום את הירושלמי וגם לא רמז עליו, וכן לא נזכר הירושלמי לסדר זה לא בר"ף ולא בשאר הראשונים. ומה שנוגע להראב"ד בכורים ה"ל, הנה לפי הרו"ף מ"ס המעטו להרח"דא, כי בראב"ד שם איתא, ואם הפרישן קודם חנוכה ועברה עליהן חנוכה יקבו והכי איתא בירושלמי במנחות בפרק כל קרבנות ציבור; אחר חנוכה לא קידשו. ע"ב, והוא כמעט מלה במלה ירושלמי בכורים פ' יש מביאין ה"ל ח' ואין דרך הראב"ד להניח הסבכתא, אשר בה אנתנו עומדים בה"ל בכורים, ולישא עיניו למרחוק, למס' מנחות (2), ומה שמביא מהרב המגיד, הנה ה"ל שם: בהשנות א"א דבר זה מצא אותו וכו' לא מצאתי אותו בנמרתו וראוי להיות בירו' במס' ערכין ע"ב, הנה לו היה לפניו הירושלמי, לא היה אומר, ראוי להיות, ומה שהביא מתקוני זוהר הנה אין למדין דברי הלכה מדברי קבלה (3), ובהוספותיו הראה הרו"ף עוד על דברי הרשב"ץ בסוף פירושו למס' קנים, שאומר שם וז"ל: והסדר החמישי חכמת הוא סדר קדשים... ובכל הסדר יש תלמוד בבלי וגם ירושלמי, וזלתי מס' מדות' וכו' ע"ב, אומר שאולי היו לפני הרשב"ץ איזה דפין, ומסיים את דבריו כזה: ובכלל נאמר, כל זמן שלא נמצאו בדברי הראשונים מאמרים שלמים, אשר חוותם וענינם מוכיחים שהם מהירושלמי לס' קדשים, יש להחליט שלא היה ירושלמי לסדר זה ולא נסן אל רמזים וראיות חיצוניות, אשר מקורן לרוב המהירות ושניות הלשון או שניאת הסופרים. והנה מצא הרו"ף מוצא כהונן ואולם קושי אחד נשאר נצב לפנינו עינינו והוא דברי הרמב"ם בהקדמת פירושו המשניות.

אחריו בא הרי"ש באבער, בכתב הלכנון שנה ט' בנדין ד' ונעתיק מאמרו זה גם לאשכנזית במאנאצין משנת (1878) ואסף כל המקומות, שמתוכם אפשר להוכיח, כי היה ירושלמי סדר קדשים במציאות ואומר, כי באמת הראיות הן ראיות של מה בכך, ומה שנוגע לדברי הרמב"ם הוא מביא את דברי בעל פני משה, שבדברי הרמב"ם, חמשה סדרים שלמים הבונה אל ד' סדרים ומס' גדה (4) וכן מה שאיתא בתוס' ר"ה ה' ע"א ד"ה מה חנ: וכו'נ' אשכחן בירו' ס"ב בדבורות' וכו' הוא מ"ס וצ"ל, בירו' ס"ב בדבורים, ששם נמצא באמת כזה, ומעות קרובה לזאת נמצאה בידי משה לכ"ר פליה אות ד', שכתוב שם: ובירושלמי פרק ניד הנשה אמר מ"ה צדיקים, שהמלה בירושלמי נשתרבה משורה שלפני זה-וצ"ל ובפרק ניד הנשה, שבאמת נמצא שם כזה דף צ"ב ע"א.

צונץ בספרו נאטטעפרינסטליכע סאָרט־אַנזע ע' 54 בהערות מביא, שירו' קדשים מובא בערוך ע' גם וברוקח ס' נ"ט, אבל שניהם

(2) הנה א"כ דעתו של הרו"ף, שבמסופ. ירושלמי מנחות פ' כל קרבנות ציבור צ"ל בדברי הראב"ד: בכורים פ' יש מביאין, וזה רחוק, ואמנם כבר העיר, כי צ"ל סה בראב"ד: והכא איתא בירושלמי אחר חנוכה לא סדרו וכו' המלות יבמנחות פ' כל קרבנות הציבור נשממו ממסומן וש"יבות להשנה שלאחריה, ע"י בדברי הר"ש באבער במקומות שיוכחו מיד ועוד במאמרו של הר"ר ראבינאוויץ בירושלים כרך ו' ע' 178.

(3) הרו"ף מביא עוד, שברשיי תסורה איתא באיזה טעמות ל' ירושלמי (והעיר ע"ז רייסמאן) ואומר, כי מה אין כל ספק, שהכונה לגירסאות, שהובאו מירושלים, וע"ע מאמרו של הרב יוסף הכו מראשון לציון ירושלים שם ע' 370.

(4) אבל כבר העיר מ"ל המאנאצין, כי מדברי הרמב"ם יוצא ברור, כי הוא חשב, שיש חמשה סדרים שלמים לירושלמי, מלבד למס' נדה.

ותועלותיה. — במניסטריום למלחמה באמריקה הסציאו מין ארם, שני ספות ממנו הנוסלות על עור האדם יש כהן כדי להמיתו מיד. — בארצות ח'ינא סרצה מנסה תרשה, הדורשה קרבנות לרבכות.

ירושלמי לקדשים וטהרות.

מאת ד"ר שמואל אברהם מאַנאנאסקי — ווארשא.

כפי הנדע יש בידינו התלמוד הירושלמי רק לדי' סדרים הראשונים ולמס' נדה וגם אלו לא באו אלינו בשלמותם, בי במס' שבת הסרים ארבעת הפרקים האחרונים, והמדפיסים של הדפוס הראשון הוא ד' וויניציא, אשר היו לפניו ד' בתי- של הירושלמי, אומרים: באלו הארבעה פרקים שלפנינו לא מצאנו להם בדיחות בארבעה העתקות ישנות, שהיו לפנינו. במס' מכות חסר הפרק האחרון, וגם פה איתא בדפוס הראשון הניל: לא מצאנו נמרא ירושלמי בפרק הזה, ולמס' נדה תמצא נמרא רק ל' פרקים הראשונים, ופה בתבו המדפיסים בסוף פ"ג, שהוא עם זה סוף הירושלמי: עוד באן אשכחנא מהאי תלמודא זלנאנא טבא לשלחא אינרין ואינונדן ככל דוכתין וסרינן ולאין ולא אשכחנא אלא ד' סידרין וכו'.

והנה מה שנוגע להחסר בני מסכתות אלו נוגע החסרון רק לכ"י, שממנו נובע הדפוס הראשון ואמנם יש הוכחות ברורות, כי היו מתחלה בשלמותן, מה שנוגע למס' שבת אסף הריב ראטנר בספרי אהבת ציון וירושלים סוף שבת הרבה מקומות, שהביאו הראשונים בשם ירושלמי שבת ולא נמצאו אצלנו ויובל להיות, שמקום המאמרים היה בארבעת הפרקים החסרים, ובאחדים מהם יש מפורש כזה, בן מציין בעל מנדל עז על הרמב"ם ה' שבת פניג המ"ו בתור מקור: פרק שואל בירושלמי, וא"כ היה לפניו פרק זה, ובעל נמוקי יוסף כ"מ פ"ו מ' ת"ק מביא בשם הרנב"ר מאי איתא בירושלמי בריש מי שהחשיך, מה שנוגע למס' מכות, הנה מביא דבר מירושלמי למסכת זאת פ"ג הרשב"ץ במגן אבות למס' אבות פ"ב מ"ט ח"ל: ואמרו במדרש רבה ובירושלמי בסוף מסכת מכות: מפני מה מכנים שמו של הקביה מקום וכו', ועוד מובא אותו דבר מבעל מתנות כהונה לכ"ר פרשה ס"ה (וואולי שאב זה מהרשב"ץ), ומה שנוגע למס' נדה הנה מביאים תוס' נדה דף ס"ו ע"א ד"ה ותבדוק את הירושלמי פרק דס הגדה, הנה א"כ היו מסכתות אלו בשלמותן בימי בעלי התוספות ועוד בימי הרשב"ץ ואולי עוד בימי בעל מתנות כהונה.

אולם לעמת זה נסדרו החכמים בדעותיהם כמה שנוגע לירושלמי קדשים וטהרות, אם נסדרו ואבדו או לא נסדרו מעיקרא. הראשון, שישב על מדוכה זו הוא הרחי"דא בספרו שה"ג מעין אות י' ערך ר' יהודה עבאס ח"ל: וכן חסורי מחסרא תלמידא דבני מערבא מסדר קדשים, שהיה לראשונים, כמו שנראה מדברי הראב"ד בהשנות פ"ב בדבורים דין ו' והרב המגיד פכ"ז דמכירה דין ח"י, ושנה את דבריו אלה במע"ס אות י' ערך ירושלמי ושם הוסיף עוד מ"ס הרמב"ם בהקדמת פ' המשנה, שנמצא ירושלמי על חמשה סדרים שלמים וממה שאיתא בריש תקוני זוהר: ובנין דא אוקמה מארי לתלמודא ירושלמי היות באמצע, ובאמת, כתב הראב"ד בס' מ' יצירה (היינו בהמיתם לו), שהוא ראה בתלמוד ירושלמי מסדר קדשים היות באמצע, ועוד שלש הרחי"דא דבריו אלה ביעיר אוון מערכת י'.

על דברי הרחי"דא התעורר כמה שנה אחריו הר"ר פראנקל בספרו מכאן הירושלמי דף מ"ה דף קמ"ד ע"א (1) ומובנה, כי לא נסדר מעולם ירו' דמי לקדשים וועל מהרות לא אמר איש, כי נסדר חוץ

(1) לפני זה דבריו מזה הענין רייסמאן בהכרמל שנה א' ע' 403 ושזח"ה שם שנה ג' ע' 191, אבל גם הראשון הסבחיט מציאות ירושלמי לסדשים וגם חשני הסודה בו נגע' רס בקצתן של הראיות.

בראש. אמנם היה סנדלר, אבל אם צריכים לנדה הנונה בשביל ענין פלוני או אלמוני, שהתרבו בלי, עיזרעה כל כך בעירנו, אזי יעקל ניונסקי, נדה בשביל כלה עניה שוב יעקל ניונסקי. נדה לתמחוי, למושב זקנים, עוד פעם הוא, או ליבוש הקצר, וכו' וכו'. מי זה צריך עכשו לנדיים? לערב יום כפורים צריכים אותם, לא יותר. אצל מי יכולים למעט מעט קידוש הנון בשבת, חתיכת דג גדולה עם גלדסקא לבנה של שנות שלום אם לא אצל הנדיים החדשים האלה. לא אצל האריסטוקרציה המעופשת שלנו, תכנס בה הרוח.

אבל מרוב דברים שכחתי את העיקר, כי לא זאת כונתי, כונתי כי עכשו חרלה כל סחורה של כבל, אין מכוערות, אין בעלות חמיסות ובעלות מוס, לא כאלו כבר באו ימות המשיח, אלא פשוט השוחד יעור, נותן אתה לבהוד נדוניא הנונה, אזי הוא מעלים עין גם מזה, הוא לוקח את הכסף ולא את האשה... מה זה לא חשני ידכם בכסף? האכרים אומרים שבכצע כסף תסלל הכהן, ואני רואה עוד יותר מזה, בבצע כסף ישא אדם אשה שאינה מוצאה חן בעיניו ואינה הוגנת לו כל עיקר, העבדה! עונש הוא זה, אבל העיקר הוא, כי אנחנו השדכנים באים עד שכרנו ויכולים נסכן לחיות חיים טובים יותר משחינו ומדוע לא? האין גם אנו ילדי נשים? אמנם יונים צליות איננו יכולים לאכל גם עכשו, אבל דחפצר וסוס לחץ כבר ישנו.

אבל כסבור אתה, שמכיון שהמשא ומתן כה ער, אזי אין כל מכשולים? לא, שמע נא מה שאפשר עוד להתרחש, זה ירחים מספר הנני עובד בשרוך, השקעתי בו עבודת-פרך, תקנתי הבינותי, הכשרתי ולא היה חסר אלא השלמה והנה כבר היה הכל על מכוננו ולא היה צריך אלא כתיבת תנאים, וראה פלא, הוונ מתועד ורואה איש את רעהו, הכלה עם המתותנים באים אל בית החתן כנחונ, והנה מוצאה שם הכלה על הקיר את תמונתו של הרצל מנהיג הציונים. בת עירה קמנה ובת הורים פשוטים מהיכן תדע מי הוא זה, ובכרי להראות את אנגיתתה ואת התענינותה בכל עניני הבית היא שואלת לפי תומה: מי הוא זה שעל התמונה? והחתן, בחור מודרני מן העולם החרש, וכמובן ציוני נלהב ממש, שרף, לשמע השאלה התמונה הזאת הוא יוצא פשוט מכליו ואומר: לא ולא! אם אינך יודעת מי הוא זה, אזי קחי מלמד של תינוקות או סנדלר ולא אותי, שהנני גובר של הקרן הקימת בעירי.

ואני הירש מנדל השרכן, אע"פ שכד העולם יודע, שאיני חסד ושדום שלימואל והנני יודע מוצא ועצה בכל מבוכה, נשאתי כהלים רעם, יניעת שבועות שלמים עלתה בחרו בראיכלם... הלאה כל הציונים! לא חנם שמם לורא בפי כל יהודי חרד, כמו מאש אשמר מהם להבא.

נשף פורים.

אנודת, צעירי מזרחי בקראקא תערוך ביום א' שמיני 27 לח' באולם, עורא' נשף פורים עברי רב התוכן בהשתתפות מר ב"צ ראפפורט, ההתחלה בשעה 7 בערב בדיוק, כרמיסים להשיג בשעת הכניסה.

עבריה בכראקא.

במוצ"ש מ"ז אדר ב' בשעה 7 בערב תהיה האספה הכללית של חברת "עבריה". על הפרק: 1 הרצאה על ערך העבריה מר זילברדינג, 2 תכנית חדשה של העבודה בעברית, 3 וכות, 4 בחירת הועד, 5 הצעות, עברים, אל תמנעו מהשתתף באספה החשובה, גם לא חברים ואילו לבא.

במעות, בערוך שם איתא... בתלמוד ירושלמי ב' אלו מריפות דרוסת הארי בנסה וכו', אבל מה צריכה להיות נקודה מפרדת בין בתלמוד ירושלמי, שמוסד אדלעיל והכונה לירי שביעית רפיד וכן ב' ואלו מריפות, שמוסב אדלמטה חכפי שמביא קאהום בערוך השלם שדו נמצאה באמת נקודה כזאת בכ"י ערוך פריש ורק בדפוסים העבירו את הנקודה, וכן צריכה להיות נקודה כזאת ברוקח בין במנחות, שמוסב אדלעיל ובין בירושלמי (והוא ירי' שבת פ"ז), שמוסב למטה, פ"ס כ"ו יש גם בערוך בר ה', שאיתא שם בדפוסים המאוחרים: ובירושלמי פ"ח במקואות, כי צ"ל בארץ ישראל פ"ח במקואות (וכן איתא נכון בכ"י פריש ובדפוס ראשון ובד' פ"ח), אבל המדפיסים (מד' וויניציא ואילך) חשבו שהכונה לתלמוד ארץ ישראל והצינו תחתיו ירושלמי.

אברהם כהנא.

בשביל תמונת הרצל.

מונולוג של הירש מנדל השדכן.

איך אתם אומרים: אם ה' יאבה - גם מאמא יהיה קשת רובה; כן, בודאי, אבל אם לא יאבה? אזי לך וצעק חירוקים! אנחנו השדכנים ח"ל שאין לנו עכשו על מה להתאונן. ב"ה הפדיון מרובה, העסק פורח בלי עין רעה באופן שלא נשמע מאז נברא העולם עד היום הזה, הנע בעצמך, שבע שנות מלחמה עם צרותיהן ומוראיהן, שגולו מבני-אדם את כל התיאבון להתענג בתענוגים, לשאת ולהשיא באופן ששבת כל הענין של פריה ורביה, עסקנו אנו, באותה שעה במלו גם בריקע את העסק של זיווג וזיווגים כביכול ובמלו אתו מלאכיו עושירצונו מלמטה, אנחנו השדכנים מה, בינתים נתהוו, נותרו נריקשטאנד בלעז, נותר גורא לאלפים ולרבבות, כן למאות אלפים, והספ"ח צאצאים וצפיות, שנדלו בינתים, נסכן אינו שובת, דורש הוא את תפקידו, ובאמת ידנו מלאה עבודה, פשוט העבודה נשמטת פתוך ידנו, איננו יכולים לנצחה, ואין פלא, שהרי באו ממש שנויים בסדרי בראשית, פשוט עליונים למטה ותחתונים למעלה, הנה ר' יעקלי בכור-שור, זה המיוחס והיהודי הנאה, שרגיל הייתי לכתת את רגלי אליו עד לירי יניעה ושעמוס, עד לירי הקאה; מה לא היה העקום בשבילו ישר, ושם לא היה הישר עקום, בקצור אי אפשר היה למצוא חתן לבתו וכלה לבנו, זה למשל אינו עשיר למדי, ואחר יש לו בנים יותר מדי, זה העשיר מזה עדיו אשתו וברעתו לקחת לו אחרת ולהוליד בנים חדשים; שוב לא עסק בנוגע לעניני-ירושלם, כך צער את השדכנים מניצח, ועכשו היה לאדם אחר, במשך המלחמה נסתפחה שדרה, בתור מלוה ברבית הפסיד את רוב חובותיו, משפיר הוא אפוא את קולו כאוב מארץ וצועק: הבא! אבל מי שם לב אליו?

לנו יש עכשו שיחיושין את בני אדם אחרים, כלומר לא עם בני-אדם, שישנו שנתם כחוני המעגל בשעתו במשך ימי המלחמה, אלא עם אותם הפקחים, שהבינו את המומנט הגדול, שהגמרא אמרה על אדותם: מאן דחמי חמי ומאן דלא יחמי לא יחמי, גם שיקרה פעם אחת באלף שנה, מה אכפית די מה היו האנשים האלה בתחלה, יאמרו עליהם הבמלנים מה שיאמרו, מתנפלים עליהם הנדיים מאתמוד והקבצנים דהשתא, אותם האריסטוקרטים, שפשוטו את הרגל מטיפוסם של השלכצנים הפולנים, שאין סרומה בכיסם ונאותם מנעת עד לשמ"ע ערבבות, הן יודעים אתם את החכורת הזאת ואת אהבתם לבצע, הבא להם שדוך עם בנו של הנרוע שבנרועים, אין דבר, כסף וזהב מסתר גם מסורים, עתה חרל היחוס, אין אריסטוקרציה, ביהוד עם המונרכיות עפה גזה לה גם השחצנות עד לא-דבר של נבירי ישראל, בקיצור ריפובליקה בלעז, יעקל ניונסקי הסנדלר נוטל היום מקום

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מק.	התקופה	עורך ע"ד.	פרישמן.	ספר ד' ח' ו' ז' ה' מחיר כל ספר
450	מקלט.	יחזק.	ע"י ברקוביץ	בנימין 14 ספרים
150	שירי אנקריאון.	תרגום שאול	טשרניחובסקי	המחיר
70	איפנינה במורים	מאת	נשה.	תרגום יעקב כהן
115	פואמות דרמטיות	פושקין	שמעיונוביץ	
100	הנסיעה בהרי הרץ	הינה		
60	נבונים ועבורת נבונים	מאת	קרליל	תרגום אינהורן
150	באש ובחרב חלק א'	שנקביץ.	פרענק	
135	חלק ב'			
145	חלק ג'			
145	חלק ד'			
115	ממעמקים	וילד	פרישמן	
55	מניפה של לידו	וינדרמיר	וילד	טבוב
60	חשיבותה של רצינות			
75	מיתה	שניצלר	יקבוביץ	
60	האחיות	וסרמן		
85	רבי שלמה נגיד	שלום אש.	מ. שפירא	
55	אינבורג	קלדמן	דוד צמח	
130	האויב חלק א'	הפסמן		
90	שכור וכשדן.	ספור	ברנר	
450	חיי אדם: ילדות		שלום-עלכם	תרגום ברקוביץ
375	נערות			
375	בחרות			
375	אירידיון	קרשינסקי	בן-אברהם	
155	מלחמה ושלוש חלק א'	טולסטוי	טרינוש	
85	חלק ב'			
85	שלוש אחיות.	דרמה	בן-אברהם	
75	חזון החשבי	מאת יעקב כהן	המחיר	
120	הקדושים.	מפסוניה		
75	העברי החדש.	מאסף		
150	ערכים.	קבץ.	עורך ע"ד.	פ. לחובר

להמחירים הנ"ל להוסיף הוספה של 10% ובעד המשלוח 5% קמלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

ממרום יתברכו סופרנו החביב מר שמעון פדרבוש וכלת לחתונתם במז"ט ויהי ביתם כבית כועז. מערכת המצפה!
את ידידי הסופר מר שמעון פדרבוש אנך בברכת מרס לבאו בכרית הנשואין.

את מר פ. ה. לייסנר ואת מר יהודה שורמק אנך במז"ט לחתונת כניהם.

ברנשי ניר וחבה נביע ברכתנו הנאמנה לאחותנו מרת יוסל ולבן וודנו מר משה יחזקאל ויערנער לארוסם. מו"ט להוריו.

האחים יעקב, עבר וארתן קרו"ט — נאוויטארני.

הגנו מברכים במז"ט את רענו מר סנדר שענבאך מאיסטריק לחתונתו את מרת ישרה מרים לאנרא מליסקא. יהי עתידם מאושר!
האחים מיכל, אברהם ודוד מידיענער — משארנא

סוכנות המצפה באוסטריה היא בבית

Jos. Perlberger II, Rembrandtsr. 39 Wien.

בשדש שפות

בעברית, פולנית וגרמנית וכל כל אחד לבוא לידו שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32 כתבים לשפה העברית, 32 פולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירים של עשרה מכתבים — 220 מרקאות, של קוטפלט בן 32 מכתבים — 615 מ.

השפה. ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים ליהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 110 מ.

לכרטי רש"י 15 מ. להוסיף 5 אחוזים דמי משכוח לכל הזמנה.

להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.

העמיקאליען גראספערות.

קאדאסאניום מאטאן-וואכס קארנאבער-וואכס, נומיאראכיקום, נינאזין, וואסער-לאזיק און פאטאליקע, אגליקע-פארבען, פיר שטאף-פארבונג אין אללען פארבען, כלוי-האלץ-עקסטרקט אולטראמאדין, וואועליין, וואנענעטטען אין בלעכראוען, שוהקרעמער שוהמאכער-וואכס, טינטע, בלעכראוען א. ד. ג. עמפאעהרט די פראטאקאליערטע פירמא

CHIEL TEITELBAUM

FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,

1 IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.

DIETLOWSKA 49 w KRAKOWIE.

אגליקע-פארבען.

סוכנות "המצפה" בטשבו סלובקיה היא

Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA

Chelčický 7.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרהר.

מחירו 150 מרק מכוך

למו"ס ולמורים רבם הגון

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה
למשלוח כסף היא בית מסחרו של
Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.
Wydawca i redaktor odpow. S. M. Laser. — Drukarnia B. Gelzhals Kraków-Podgórze ul. Kalwaryjska 18. — Telefon 3375